

Herdenkingsdienst Slavernijverleden 2025

28 juni 2025, Zwolle

Overweging: ‘... **elkaar zijn wij gegeven...**’

Ds. René de Reuver

Zusters en broeders,

‘Eeuwige, onze God’ - zo baden we twee jaar geleden in de Nieuwe Kerk van Amsterdam tijdens de herdenking van de afschaffing van de slavernij, toen 150/160 jaar geleden— ‘Wij belijden voor U, dat wij er ook vandaag onvoldoende in slagen werkelijk inclusieve gemeenschap te zijn, dat wij ook vandaag te weinig doen tegen huidige vormen van slavernij, racisme en discriminatie. (...) Help ons op weg naar een heilzame verwerking van het slavernijverleden, zend ons uw Geest, die ons vernieuwt en verzoent.’

We zijn inmiddels twee jaar verder. Zijn we gegroeid naar een inclusieve samenleving waarin een ieder, ongeacht afkomst, huidskleur, rang of stand recht gedaan wordt? De vraag stellen is hem beantwoorden. Hoewel slavernij, Goddank!, al meer dan 150 jaar geleden is afgeschaft, hebben we nog een lange weg te gaan, voordat de woorden werkelijkheid zijn die we zo dadelijk gaan zingen: ‘.. *elkaar zijn wij gegeven tot kleur en samenklank*’.

We beseffen steeds meer dat we alleen op de toonhoogte van deze liedregels komen door elkaar te aanvaarden als geschenk van God, door verdriet, pijn en wonden vanuit het verleden met elkaar te delen en van hieruit te zoeken naar een gezamenlijke rechtvaardigde toekomst. Daar is veel liefde voor nodig. Liefde die, zoals Paulus zingt in dat magistrale lied van 1 Kor. 13, de ander zoekt, niet opgeeft, alles verdraagt. Goddelijke liefde als brandstof voor geloof en hoop..

Vanmiddag horen we het verhaal van Ruth en Naomi. Twee totaal verschillende vrouwen. Naomi, een dochter van Israël, getrouwd met *Elimelech*. Zijn naam, ‘mijn God is Koning’, verwijst naar de God van Israël. En Ruth, een Moabitische, een dochter van een volk dat volgens de Tora niet tot de gemeenschap van Israël mocht worden toegelaten (Deut. 23:4). Tegenpolen dus. Vrouwen met een totaal andere afkomst, goden en tradities. Gedoemd om elkaar te ontlopen en uit te sluiten. Uitgerekend deze tegenpolen worden door de God van Israël ‘*elkaar gegeven tot kleur en samenklank*’.

We lezen zonet hun verhaal. Honger maakt Naomi en haar gezin tot economische vluchtelingen. Om te overleven vluchten ze vanuit Bethlehem naar Moab. Ver van hun eigen broodhuis, volk en traditie. In den vreemde trouwen haar twee zonen met vrouwen 'van daar'. Na enige tijd slaat het noodlot toe. Elimelech en haar twee zonen sterven in Moab. Als Naomi hoort dat er weer brood is in Bethlehem keert ze terug naar huis. Geknakt. Rijk gezegend met man en zonen vertrok ze. Gebroken en verbitterd keert ze terug. Boos op God: *'De Ontzagwekkende heeft mijn lot zeer bitter gemaakt'* zo verzucht ze (vs 20). Je kunt je er wat bij voorstellen.

Maar dan klinkt het profetisch tegenverhaal van Ruth, de Moabitische. De vrouw die er niet bij hoorde. Uiterekend zij kiest voor haar verbitterde schoonmoeder. Ze laat zich door haar niet terugsturen naar haar vertrouwde omgeving, maar kiest voor haar.. *'Waar u gaat, ga ik; waar u slaapt, slaap ik, waar u sterft, sterf ik. Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God!'* (vs 16v). Over liefde die de ander zoekt, die niet opgeeft, die alles verdraagt, gesproken.

Ruth, de vreemdeling die er vanuit het perspectief van Israël niet bij hoorde, is het toonbeeld van God die zich het lot van zijn volk aantrekt. Via Mozes zegt Hij tegen zijn volk dat als slaven onderdrukt wordt in Egypte: *'Ik zal jullie aannemen als mijn volk. Ik zal jullie God zijn en jullie zullen inzien dat Ik, de Heer, de God ben die jullie bevrijdt van de last die jullie door de Egyptenaren is opgelegd'* (Ex. 6:7). Ruth, de Moabitische, vertolkt de stem van de God van Israël die zijn volk niet opgeeft maar bevrijdt: *ik zal uw volk aannemen als mijn volk, uw God is mijn God!*.

Zie ze daar zitten op de voorkant van de liturgie: twee gebogen, krachtige vrouwen. Naomi en Ruth: *aan elkaar gegeven tot kleur en samenklank*'. Regendruppels, 'tranen uit de hemel' verkleuren in hun midden waardoor nieuw leven, een nieuwe gezamenlijke toekomst open bloeit.

als spreekbuis van God daagt Ruth, de vrouw die er niet bij hoorde, ons uit om elkaars verhalen te horen, wonden te voelen en samen, gezamenlijk te zoeken en te bouwen aan een toekomst, gevoed door geloof, hoop en bovenal...liefde.

Amen.